

Studiekeuzes

Half augustus kwam het ROA uit Maastricht met een rapport waarin werd berekend dat de jaarlijkse kosten van verkeerde studiekeuzes zo'n zes miljard euro zijn. Een groot deel van deze kosten zijn overigens geen betalingen, zonder rendement, aan universiteiten en hogescholen, maar misgelopen inkomstenbelasting omdat studenten die van opleiding wisselen later op arbeidsmarkt komen. De universitaire opleiding Economie is een van de grotere academische studies en heeft veel te maken met uitvallers. Het is niet uitzonderlijk als van een instroomcohort minder dan vijftig procent uiteindelijk een bachelordiploma economie haalt. Het grootste deel van deze uitval vindt al plaats in het eerste jaar van de studie.

Dat de opleiding Economie zo moeilijk is dat studenten zelfs met maximale studie-inspanningen geen tentamens halen lijkt niet de reden van de hoge uitval. Leuven *et al.* (2010) rapporteren dat een eerstejaarsstudent economie gemiddeld slechts 22 uur per week aan de studie besteedt. Onder de uitvallers is dit nog veel lager en veel studenten in deze groep hebben weinig tentamens gedaan. Studenten die meer uren aan hun studie besteden, halen betere studieresultaten. Echter, zo'n correlatie hoeft geen causaliteit te betekenen.

Stinebrickner en Stinebrickner (2008) laten zien dat meer studeren loont. Om dit aan te tonen maken ze gebruik van de willekeurige manier waarop op een Amerikaanse universiteit roommates worden gekoppeld. Studenten die worden toegewezen aan een roommate met een spelcomputer studeren minder en halen slechtere resultaten. Dus als het zou lukken om studenten meer te laten studeren, dan volgen betere studieresultaten vanzelf. Financiële prikkels zouden hiervoor een goed idee kunnen zijn. Maar Leuven *et al.* (2010) vonden in een gerandomiseerd experiment dat het beloven van substantiële bonussen voor goede studieresultaten nauwelijks effect heeft op zowel studiegedrag als studieresultaten van eerstejaarsstudenten. Uit de data die verzameld waren voor dit experiment bleek dat studenten bij aanvang van hun studie erg optimistisch zijn. Aan het begin van het eerste studiejaar schatten studenten de kans om alle eerstejaars-tentamens binnen het eerste studiejaar te halen gemiddeld op 55 procent. De gerealiseerde slaagkans was echter ongeveer twintig procent. Deze extreme mate van optimisme is niet typisch voor Nederlandse economiestudenten, maar werd ook gevonden door Stinebrickner en Stinebrickner (2009) voor studenten

aan een Amerikaanse universiteit. Zij laten zien dat studenten aan het begin van de studie erg optimistisch zijn en hun inschattingen van de slaagkans aanpassen als ze de uitslagen van tentamens krijgen. Studenten stoppen met hun studie als hun inschatting van de slaagkans onder een bepaald niveau komt.

Het lijkt voor de hand te liggen dat als scholieren bij de inschrijving voor een nieuwe studie wordt verteld wat hun slaagkans is, zij hun keuze zullen aanpassen waardoor latere uitval beperkt wordt. Dat is een erg goedkope beleidsinterventie. Het is daarom niet vreemd dat ook het ROA bepleit om door betere voorlichting de kosten van verkeerde studiekeuzes te beperken. Een recent pilot-experiment laat echter zien dat het effect van betere voorlichting op het optimisme van studenten beperkt is. Scholieren die bij aanmelding van een studie geïnformeerd werden over de gemiddelde slaagkans van studenten met vergelijkbare kenmerken bleken hun keuze voor deze studie niet te herzien. Bij het begin van de studie bleken studenten die de extra informatie gehad hadden nog net zo optimistisch over hun eigen slaagkans als studenten die geen extra informatie gehad hadden. Het zou natuurlijk kunnen zijn dat studenten de extra informatie die schriftelijk gegeven werd niet gezien hadden of dat ze deze informatie eenvoudig negeren. Echter, toen studenten werd gevraagd om een schatting te geven van de slaagkans van een student met vergelijkbare kenmerken als zij zelf hebben, bleken ze deze slaagkans wel naar beneden bijgesteld te hebben. De studenten hebben de informatie dus zeker begrepen, maar optimisme is blijkbaar persistent en niet eenvoudig te temperen als je net je vooropleiding succesvol hebt afgerond.

LITERATUUR

Leuven, E., H. Oosterbeek en B. van der Klaauw (2010) *The effect of financial rewards on students' achievement: evidence from a randomized experiment.* *Journal of the European Economic Association*, te verschijnen.

Stinebrickner, R. en T. Stinebrickner (2008) *The causal effect of studying on academic performance.* *The B.E. Journal of Economic Analysis and Policy*, 8(1).

Stinebrickner, T. en R. Stinebrickner (2009) *Learning about academic ability and the college drop-out decision.* *NBER Working Paper*, 14810.